

Grey Scale #13

DANES-PICTA.COM

A 1 2 3 4 5 6 M 8 9 10 11 12 13 14 15 B 17 18 19

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO

im. Generała Broni Karola Świerczewskiego

KATEDRA WOJSK RAKIETOWYCH I ARTYLERII

Wydział

WYDZIAŁ
SLUŻBOY

Egz. Nr 1

HM/225 779

ppłk dypl. mgr Henryk MAJEWSKI

WŁAŚCIWOŚCI ARTYLERYJSKIEGO ZABEZPIECZENIA NATARCIA PUŁKU W GÓRACH, W TERENIE LESISTO-BAGNISTYM I W ZIMIE

(Skrypt wykładu)

ARCHIWUM
BIBLIOTEKI SZKOLENIOWYCH
KATEDRY SZTABU GENERALNEGO
im. gen. broni K. Świerczewskiego

~~039185~~
039185

WARSZAWA

LUTY

1971

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
im. Generała Broni Karola Świerczewskiego

KATEDRA WOJSK RAKIETOWYCH I ARTYLERII

WYDZIAŁ
SŁUŻBOY

[REDACTED]

Egz. Nr 1

HM/220 779

Dyplom

ppłk dypl. mgr Henryk MAJEWSKI

WŁAŚCIWOŚCI ARTYLERYJSKIEGO ZABEZPIECZENIA
NATARCIA PUŁKU W GÓRACH, W TERENIE
LESISTO-BAGNISTYM I W ZIMIE

(Skrypt wykładu)

**ARCHIWUM
BIBLIOTEKI SZKOLENIOWEJ
AKADEMII SZTABU GENERALNEGO
im. gen. bron. K. Świerczewskiego**

039185

039185

WARSZAWA

LUTY

1971

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
im. gen. broni K. Świerczewskiego

KATEDRA WOJSK RAKIETOWYCH I ARTYLERII

DO UŻYTKU
SŁUŻBOWEGO

T A J N E

Egz.Nr... 1

ZATWIERDZAM
SZEF KATEDRY WRI Art.

płk prof. Józef STACHOWSKI

Amekl. nr 12657

ppłk dypl. mgr Henryk MAJEWSKI

WŁAŚCIWOŚCI ARTYLERYJSKIEGO ZABEZPIECZENIA
NATARCIA PUŁKU W GÓRACH, W TERENIE LESISTO-
BAGNISTYM I W ZIMIE

Skrypt wykładu

ARCHIWUM
BIBLIOTEKI SZKOLENIOW
KATEDRY SZTABU GENERALNEGO
im. gen. broni K. Świerczewskiego

039185

WARSZAWA

1971 ROK

SPIS TREŚCI

WSTĘP

I. WŁAŚCIWOŚCI UŻYCIA ARTYLERII PUŁKU PODCZAS NATARCIA W GÓRACH.

1. Wpływ gór na użycie pododdziałów raketowych i artylerii.
2. Zadania artylerii.
3. Wzmocnienie i podział artylerii pułku.
 - a/ artyleria do ognia pośredniego.
 - b/ artyleria przeciwpancerna.
4. Ugrupowanie artylerii.

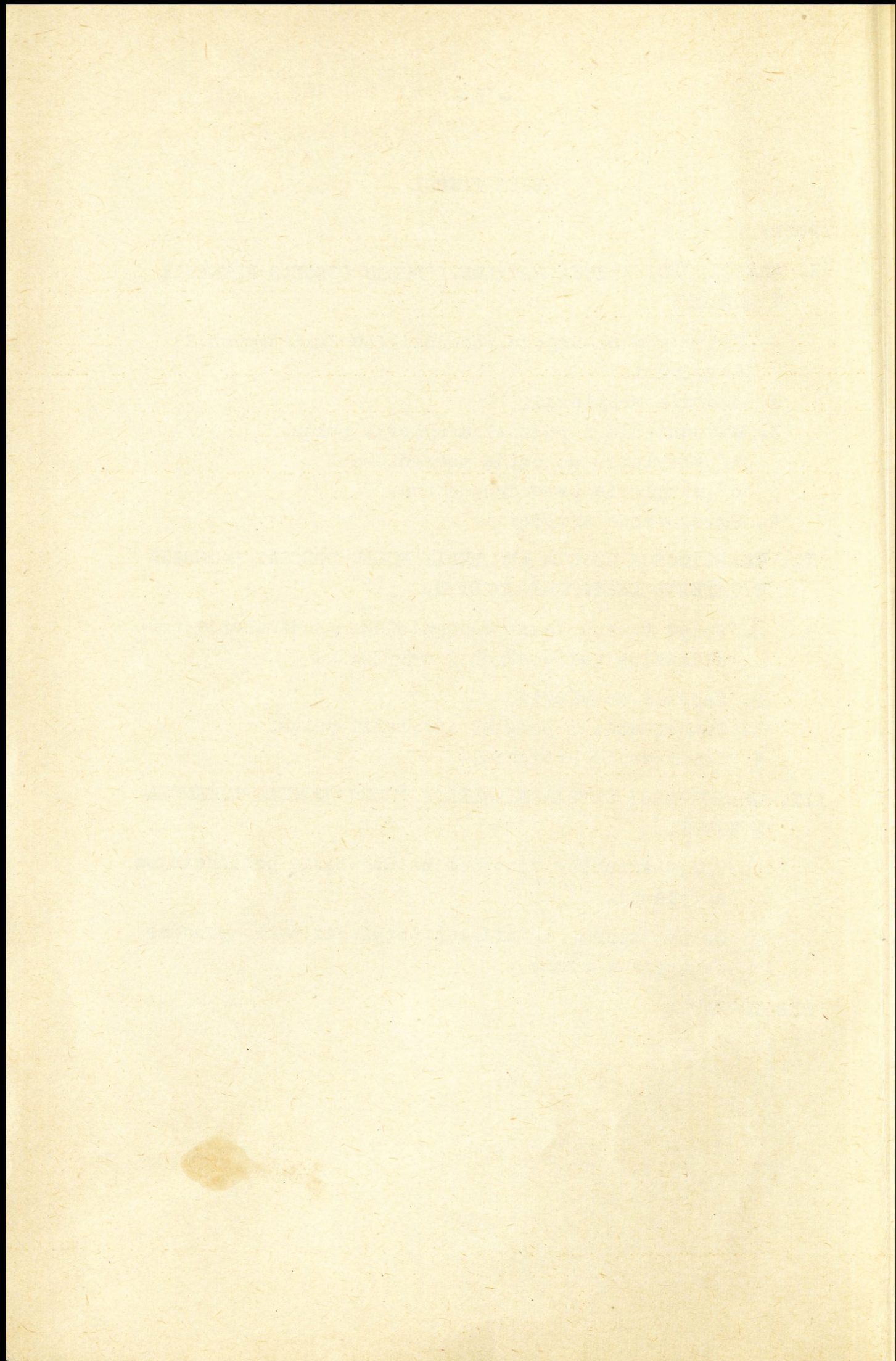
II. WŁAŚCIWOŚCI UŻYCIA ARTYLERII PUŁKU PODCZAS NATARCIA W TERENIE LESISTO-BAGNISTYM.

1. Wpływ terenu lesisto-bagnistego na działanie pododdziałów raketowych i artylerii.
2. Zadania artylerii.
3. Wzmocnienie i podział artylerii pułku.
4. Ugrupowanie artylerii.

III. WŁAŚCIWOŚCI UŻYCIA ARTYLERII PUŁKU PODCZAS NATARCIA W ZIMIE.

1. Wpływ warunków zimowych na działania pododdziałów artylerii.
2. Cechy szczególne działań artylerii pułku podczas natarcia w zimie.

BIBLIOGRAFIA

WSTĘP

Działania bojowe na współczesnym polu walki w ewentualnej przyszłej wojnie, mogą być i zapewne będą prowadzone w sposób dynamiczny na szerokich frontach.

A więc będą prowadzone w różnych warunkach terenowych, podczas wszystkich pór roku i doby.

Różne warunki terenowe poprzez swą specyfikę zmuszają do odmiennego, od warunków normalnych, użycia rodzajów wojsk i broni, a w tym również artylerii. Pory roku i doby mają też niemały wpływ na odpowiednie przygotowanie i zabezpieczenie żołnierzy oraz sprzętu do wzięcia udziału w walce w warunkach odmiennych od najczęściej spotykanych.

W terminologii wojskowej warunki odmienne od normalnych określa się jako szczególne. Jednak nie we wszystkich wydawnictwach panuje jednomyślność co do poszczególnych warunków działań, które należy zaliczyć do szczególnych. Nie wdając się w głębokie rozważania teoretyczne, wydaje się słuszne ustalenie dla danego teatru działań wojennych /w naszym wypadku dla SETDW/ warunków normalnych, to znaczy takich, w których będą prowadzone najczęściej działania wojenne. Pozostałe zaś zaliczyć do szczególnych.

W niniejszym skrypcie zostaną rozpatrzone warunki i możliwości działań oraz sposoby użycia artylerii podczas natarcia w górach, w terenie leśno-bagnistym i w zimie.

ROZDZIAŁ I

WŁAŚCIWOŚCI UŻYCIA ARTYLERII PUŁKU PODCZAS NATARCIA W GÓRACH

1. Wpływ gór na użycie pododdziałów raketowych i artylerii

Teren górzysty cechuje silne pofałdowanie, słabo rozwinięta drożnia i trudności poruszania się po niej, duży stopień zalesienia oraz gwałtowne i częste zmiany pogody. Czynniki te ograniczają pojemność terenu pod kątem widzenia rozmieszczenia wojsk, a w szczególności pododdziałów artylerii. Kamienisty grunt w górach utrudnia wykonanie prac inżynierskich i ogranicza zastosowanie maszyn do tego celu, natomiast zwiększa stopień rażenia odłamkami, gdyż odpryski skał rażą siły żywe i środki walki.

Gwałtowne zmiany warunków meteorologicznych, częste mgły, zachmurzenia, trudne warunki orientowania się, różnica wysokości stanowisk ogniowych, punktów obserwacyjnych i celów utrudnia przygotowanie danych do strzelania /wstrzeliwania/, wymaga wysokiego kunsztu strzelającego i przemyślanej organizacji systemu obserwacji. Góry ograniczają możliwość obserwacji wszerek i w głąb oraz stwarzają trudność obserwacji bliższych podejść. W górach trudno dokładnie określić odległość na oko. Odległości zazwyczaj wydają się krótsze, niekiedy zaś dłuższe, od rzeczywistych.

Rozpoznanie celów w górach jest utrudnione, gdyż cele są zamaskowane, zaś kierunek dźwięku zostaje zniekształcony echem.

Przy organizacji łączności przewodowej należy mieć na uwadze, że zużycie kabla zwiększa się około dwa razy, a obsługa linii telefonicznych bywa znacznie utrudniona. Natomiast podczas organizacji łączności radiowej należy uwzględnić ekranizujące działanie gór.

Teren górski ma również specyficzny wpływ na działanie wybuchów jądrowych. Pojedyncze góry oraz grzbiety górskie zmieniają kierunek rozprzestrzeniania się fali uderzeniowej.

Promień rażenia fali uderzeniowej, skanalizowanej wzdłuż dolin górskich, zwiększa się półtora-dwukrotnie. Naciski, na czole fali uderzeniowej, na stokach - w zależności od stopnia ich nachylenia - zwiększa się półtora-dwukrotnie, a na przeciwstokach zmniejsza się półtora raza.

Wielokrotne odbijanie się fali uderzeniowej w górach zwiększa czas jej działania, a tym samym stopień rażenia wojsk. W terenie wysokogórskim fala uderzeniowa powoduje obrywy, zawały i lawiny, co również zwiększa stopień porażenia wojsk oraz może ograniczyć ich manewr.

Efekty działania promieniowania świetlnego na wysokości ponad 2000 m n.p.m. zwiększają się około dwukrotnie. Natomiast porażenie promieniowaniem świetlnym na przeciwstokach będzie minimalne.

Teren górski charakteryzuje się brakiem dogodnych dróg do wykonania manewru artylerii i dowozu amunicji.

Drogi w górach są wąskie, kręte, obfitują w strome podjazdy i zjazdy, co ogranicza ruch artylerii. Przepustowość tych dróg zależy w dużym stopniu od warunków meteorologicznych. Zniszczenie mostów i innych obiektów drogowych może na długi okres czasu wstrzymać ruch kolumn marszowych. Pokonywanie przestrzeni górskich poza drogami jest bardzo trudne lub wręcz niemożliwe bez specjalnych zabiegów inżynierskich. Zimą drogi górskie zawiane są śniegiem, co zmusza do wydzielania znacznych sił i środków dla ich oczyszczania.

Pozatym w wysokich partiach gór, wskutek spadku ciśnienia, gwałtownie spada moc silników i wzrasta zużycie paliwa.

Biorąc pod uwagę charakterystyczne cechy terenu mające wpływ na działanie wojsk należy stwierdzić, że działania zaczepne z zasady będą prowadzone wzdłuż dróg, dolin, przełęczy i płaskowyżów.

W zależności od pojemności poszczególnych kierunków natarcie pułku organizuje się według zasad działania na normalnym froncie, w szerokim pasie lub na odizolowanym od pozostałych sił dywizji kierunku. Typowym wypadkiem organizowania natarcia przez pułk na normalnym froncie będzie natarcie wzdłuż szerokiej doliny lub rozległego płaskowyżu. W tym wypadku zasady użycia artylerii będą takie same jak przy organizowaniu natarcia w terenie nizinnym /normalnym lub lesistym/.

Częściej jednak pułk organizujący natarcie w terenie górskim będzie działał na odizolowanym kierunku /kierunkach/.

2. Zadania artylerii

Ze względu na to, że broń jądrowa w zasadzie rzadko będzie stosowana w górach, całość ogniowego zabezpieczenia natarcia pułku spocznie na artylerii konwencjonalnej.

A z uwagi na to, że obrona nieprzyjaciela w górach będzie wielowarstwowa, co daje możliwość bezpośredniego oddziaływania ogniowego /w sprzyjających warunkach atmosferycznych /przez odwoły /drugie rzuty/ kompanii, a niekiedy i batalionów nieprzyjaciela na nacierające wojska, ilość zadań artylerii w OPN i początkowej fazie OWN wzrasta.

Jednak należy stwierdzić, że przeważająca większość lub wszystkie punkty oporu nieprzyjaciela, które będzie musiała obezwładnić artyleria pułku podczas OPN, będą położone na stokach i w sprzyjających warunkach obserwowane. W związku z tym znacznie zmaleje zużycie amunicji niezbędnej do wykonania tego zadania.

Jak z tego wynika ilość zadań ogniowych wykonywanych przez artylerię podczas natarcia pułku w górach będzie większa niż w warunkach normalnych. Oprócz tego artyleria pułku będzie zmuszona w górskim terenie wykonać zadania jak dotychczasowo nowe jak:

- obezwładnienie sił żywych i środków ogniowych nieprzyjaciela na przeciwstokach;

- rażenie odwodu i zgrupowań nieprzyjaciela rozmieszczonych w wąwozach, dolinach i innych miejscach ukrytych;

- obezwładnienie /oślepienie/ punktów obserwacyjnych nieprzyjaciela na szczytach, z których możliwy jest wgląd w głąb ugrupowania pułku;

- zwalczanie ogniem artylerii częstych, wychodzących z ograniczonym celem kontrataków nieprzyjaciela.

W systemie ognia artylerii i moździerzy należy przewidzieć ogień skrzydłowy i skośny do celów rozmieszczonych w polach martwych, prowadzony przez baterie i pojedyncze działa rozmieszczone w ugrupowaniu sąsiadów.

Do obezwładnienia celów rozmieszczonych na przeciwstokach wykorzystuje się moździerze i haubice.

Podczas organizacji systemu ognia artylerii szczególnego znaczenia nabiera powiązanie jego z ogniem piechoty i czołgów.

3. Wzmocnienie i podział artylerii pułku

a/ Artyleria do ognia pośredniego

Wzmocnienie pułku artylerią zależne jest od miejsca, roli i zadania, jakie wykonuje pułk w ugrupowaniu dywizji oraz od warunków terenowych, w których prowadzi natarcie.

Pułk podczas natarcia w górach najczęściej będzie znajdował się w całkowitej lub częściowej izolacji od pozostałych sił dywizji.

Dlatego też pułk powinien dostać taką ilość artylerii, która zapewni mu samodzielność działania. Przeciętne wzmocnienie pułku nacierającego na głównym kierunku uderzenia dywizji będzie wynosiło jeden - trzy

dywizjony artylerii. Pułk nacierający na pomocniczym kierunku uderzenia dywizji może otrzymać do dywizjonu artylerii haubicznej.

Podział artylerii w pułku będzie uzależniony od warunków, w jakich pułk organizuje natarcie. Dokonując podziału artylerii należy w pierwszym rzędzie usamodzielnąć batalion piechoty nacierający na odizolowanym kierunku od pozostałych sił pułku. W celu skutecznego oddziaływania na przebieg walki dowódca pułku winien pozostawić część artylerii we własnej dyspozycji. Jednak z uwagi na utrudniony manewr ogniem artylerii w górach oraz ze względu na konieczność usamodzielnienia pod względem ogniowym batalionów pierwszego rzutu pułku organizowanie pułkowej grupy artylerii jest niecelowe. W związku z tym dowódca pułku może pozostawić do swej dyspozycji nie więcej jak dywizjon artylerii.

b/ Artyleria przeciwpancerna

Biorąc pod uwagę charakter omawianego terenu dochodzimy do wniosku, że broń pancerna nieprzyjaciela będzie miała ograniczone możliwości działania. Kierunków dogodnych do użycia większych pododdziałów czołgów, podczas wykonywania przez nieprzyjaciela kontrataków, będzie mało, a ich pojemność znacznie ograniczona. Dlatego z zasady w tych warunkach pułk nie otrzyma wzmocnienia w artylerii przeciwpancernej, a własną baterię artylerii przeciwpancernej może przydzielić w całości batalionowi nacierającemu na głównym kierunku uderzenia pułku lub rozdzielić ją do batalionów pierwszorzutowych. Jednak w wypadku prowadzenia natarcia przez pułk wzdłuż szerokiej doliny lub płaskowyżu celowego jest utworzyć z tej baterii odwód przeciwpancerny pułku.

4. Ugrupowanie artylerii

Ugrupowanie bojowe artylerii pułku będzie znacznie urzutowane w głąb i rozśrodkowane wszerz frontu.

Teren górski w znacznym stopniu utrudnia rozmieszczenie stanowisk ogniowych artylerii. Wybór i urządzenie rejonów stanowisk ogniowych dla artylerii jest niezmiernie trudny z uwagi na małą ilość miejsc przydatnych na rozmieszczenie sprzętu bojowego oraz brak dróg i dojazdów. Urządzenie rejonów stanowisk ogniowych wymaga przeprowadzenia wielu uciążliwych prac inżynierskich, a przede wszystkim przy poszerzaniu dróg, rozbudowie dojazdów, ścinaniu zakrętów, zasypywaniu nierówności terenowych, usuwaniu zwisów skalnych itp. Zmusza to do rozwijania pododdziałów artylerii głównie wzdłuż dróg, w dolinach, w pobliżu miejscowości, na prześiekach i polanach, co ułatwia przeciwnikowi ich wykrycie. W związku z tym niezbędne jest nie tylko szczegółowe rozpoznanie rejonów stanowisk ogniowych artylerii lecz również centralny podział rejonów nadających się do rozmieszczenia artylerii, a także zwrócenie większej uwagi na maskowanie.

Odległości między pododdziałami artylerii mogą być mniejsze lub większe niż w warunkach normalnych, a baterie mogą być rozmieszczone plutonami na dwóch stanowiskach ogniowych. Należy unikać miejsc, w których na skutek wybuchów jądrowych nastąpić mogą obrywy skał i lawin, względnie które w krótkim czasie mogą być zalane na skutek nagłych i gwałtownych deszczów lub innych zmian atmosferycznych.

Dla ukrycia ludzi i sprzętu bojowego należy umiejętnie wykorzystywać pieczary, wąwozy i inne naturalne ukrycia.

Należy wziąć pod uwagę, że stanowiska ogniowe poszczególnych baterii w dywizjonie /dział w baterii/ będą często rozmieszczone na różnej wysokości. W takich wypadkach oficer ogniowy baterii powinien zawnoczasu przygotować tabelkę poprawek na różnicę wysokości dział.

Podczas wyboru stanowisk ogniowych należy uwzględnić możliwość strzelania przez grzbiety /szczyty/. W związku z czym dokładnie określić najmniejsze celowniki.

Wyniki pracy zwiadowców w dużym stopniu zależą od warunków meteorologicznych i klimatycznych. Ze względu na częste mgły, opady i niski pułap chmur, stanowiska dowódczo-obszawacyjne i punkty obserwacyjne wybiera się i rozmieszcza na różnych wysokościach. Poza tym należy wybierać boczne punkty obserwacyjne, które można rozmieszczać na odcinkach sąsiadów. Niekiedy punkty obserwacyjne mogą być wybierane z tyłu stanowisk ogniowych. W celu uniknięcia błędów punkty dwubocznej obserwacji powinny być rozmieszczone w przybliżeniu na jednej wysokości.

ROZDZIAŁ II

WŁAŚCIWOŚCI UŻYCIA ARTYLERII PUŁKU PODCZAS NATARCIA W TERENIE LESISTO-BAGNISTYM

1. Wpływ terenu lesisto-bagnistego na działania pododdziałów raketowych i artylerii

Działanie pułku w terenie lesistym nosi szereg cech specyficznych wynikających z charakteru lasu.

Tereny lesiste są bardzo zróżnicowane, a ich charakter określa się wymiarami masywów leśnych; ich zwartością; rodzajem drzewostanu; jego gęstością i wysokością; istnieniem jezior, bagien i rzek; gęstością dróg leśnych oraz przesiek i ich stanem.

Charakter terenu lesistego, z wojskowego punktu widzenia, będzie ulegał zasadniczym zmianom w zależności od pór roku i warunków atmosferycznych. Na wiosnę i w jesieni oraz podczas długotrwałych deszczów w lecie drogi, a szczególnie przesieki stają się mniej przydatne, a odcinki bagniste i błotniste trudne lub niemożliwe do pokonania. W lecie podczas suszy wzrasta niebezpieczeństwo powstawania pożarów. Natomiast drogi stają się zdatne do użytku oraz są dobre warunki maskowania, szczególnie w lasach liściastych. W zimie las nie zapewnia ochrony przed obserwacją z powietrza, Marsz i manewr jest utrudniony wskutek głębokiej pokrywy śnieżnej, jednak zamrożone mokradła stają się możliwe do pokonania.

Każdy las bez względu na warunki utrudnia wgląd w teren, a więc ogranicza możliwości obserwacji położenia i działań nieprzyjaciela oraz wojsk własnych. Stwarza trudności w organizowaniu i prowadzeniu rozpoznania oraz dowiązywaniu topograficznym ugrupowania artylerii. Utrudnia utrzymanie łączności, komplikuje dowodzenie pododdziałami oraz stwarza dodatkowe trudności we współdziałaniu artylerii z czołgami i piechotą w toku walki. rozp.

Ze względu na to, że w lesie zazwyczaj jest mało wyraźnych przedmiotów terenowych oraz z uwagi na ograniczone pole widzenia utrudnione jest orientowanie się i wskazywanie oraz odszukiwanie celów. Las utrudnia wstrzeliwanie i obezwładnianie celu ogniem artylerii. Zużycie amunicji i czasu na obezwładnienie /zniszczenie/ celów przez artylerię zwiększa się z uwagi na działanie konarów zmniejszające pole rażenia odłamków. Natomiast w terenie lesisto-bagnistym część pocisków wybucha głęboko pod ziemią lub w ogóle nie wybucha.

Ponieważ ruch i manewr różnego rodzaju pojazdów mechanicznych w lesie jest możliwy w zasadzie tylko wzdłuż dróg i przesiek stwarza to duże możliwości utrudniania oraz hamowania manewru przez wykonanie zawał leśnych. Manewr

W lesie zwiększa się zakres prac inżynierskich z uwagi na potrzebę oczyszczania sektorów ostrzału.

Las stwarza również korzystne warunki z punktu widzenia potrzeb artylerii. Ułatwia on maskowanie, pozwala na skryte przed naziemną i powietrzną obserwacją nieprzyjaciela ześrodkowanie i rozwinięcie artylerii.

Natomiast w lesie jest w znacznym stopniu utrudnione lub wręcz niemożliwe użycie przeciwpancernych pocisków kierowanych. W lesie prace inżynierskie można prowadzić przez całą dobę. Las dostarcza bez ograniczeń materiałów budowlanych.

W lesie zmniejsza się promień rażenia fali uderzeniowej oraz bezpośrednio oddziaływanie promieniowania cieplnego na pododdziały artylerii i ich sprzęt. Natomiast użycie broni jądrowej w terenie lesistym powoduje powstawanie groźnych pożarów na dużych obszarach. Jak z tego wynika teren lesisty wywiera różnoraki wpływ na działania pododdziałów artylerii i na skuteczność jej ognia, co powoduje szereg właściwości w organizowaniu i prowadzeniu działań bojowych artylerii w lesie.

2. Zadania artylerii

Całokształt zadań artylerii podczas prowadzenia natarcia pułku w terenie lesisto-bagnistym nie będzie zasadniczo różnił się od zadań podczas działania artylerii w normalnych warunkach.

Jednak specyfika terenu spowoduje szereg cech szczególnych w użyciu artylerii. Charakterystycznymi zadaniami artylerii wpływającymi z warunków natarcia w terenie lesistym będą:

- wzbranianie nieprzyjacielowi obserwacji i działalności ogniowej przez zadymianie i ostrzeliwanie pociskami rozpryskowymi panujących wzgórz i grup wysokich drzew;
- wzbranianie nieprzyjacielowi grupowania sił i środków do kontrataku przez ostrzeliwanie odcinków terenu oraz

kwartałów leśnych pociskami zwykłymi, chemicznymi i zapalającymi;

- wzbranianie nieprzyjacielowi manewru przez ostrzeliwanie dróg i przesiek oraz skrzyżowań;

- przygotowanie ogni w celu wzbronienia nieprzyjacielowi wyjścia z lasu;

- niszczenie okopanych i kontratakujących czołgów nieprzyjaciela ogniem z dział, wydzielonych z pododdziału artylerii wzmocnienia, do strzelania na wprost;

- zabezpieczenie skrzydeł pułku przez zamknięcie ogniem dróg, przesiek i skrzyżowań oraz przez ostrzeliwanie pociskami zwykłymi i zapalającymi odcinków lasu;

- udział w rozgradzaniu terenu przez obezwładnienie pododdziałów nieprzyjaciela broniących zapór inżynierskich.

Należy nadmienić, że ogień artylerii w lesie będzie płytki. W związku z ograniczoną obserwacją, strzelanie często prowadzi się z dużym kątem obserwacji. Podczas prowadzenia ognia w lesie należy zwrócić szczególną uwagę na większe niż w warunkach normalnych niebezpieczeństwo porażenia własnych pododdziałów ogniem artylerii.

Podstawę systemu ognia wewnątrz lasu stanowi ogień dział wydzielonych do strzelania na wprost. Ogień ten prowadzi się wzdłuż dróg, przesiek, ścieżek oraz na większe polany i wiąże się go z ogniem karabinów maszynowych.

3. Wzmocnienie i podział artylerii pułku

Pułk organizujący natarcie w terenie lesisto-bagnistym na głównym kierunku natarcia dywizji może otrzymać do dywizjonu artylerii /niekiedy dwa dywizjony/. Pułk organizujący natarcie na pomocniczym kierunku w zasadzie nie otrzyma wzmocnienia w artylerii.

Najbardziej odpowiednim rodzajem sprzętu artyleryjskiego, który winien otrzymać pułk, są haubice.

Scentralizowane kierowanie ogniem artylerii pułku w dużych masywach leśnych zasadniczo nie będzie możliwe. Niemniej jednak szef artylerii pułku powinien dążyć do centralizacji kierowania ogniem artylerii będącej w dyspozycji dowódcy pułku na okres ogniowego przygotowania natarcia i pierwszej fazy ogniowego wsparcia natarcia.

Podział i użycie artylerii batalionowej, pułkowej oraz przydzielonej do pułku będzie każdorazowo uzależniony od konkretnych warunków, w jakich pułk organizuje natarcie. Batalion, który otrzymał wzmocnienie artylerią haubiczną, może organicznie moździerz przydzielić do kompanii pierwszego rzutu batalionu. Użycie moździerzy w ugrupowaniu bojowym kompanii wydaje się korzystne ze względu na techniczne możliwości moździerzy. Duża skuteczność ognia moździerzy przy obezwładnianiu sił żywych odkrytych i ukrytych, możliwość wykonywania ogni torem bardzo stromym, stosunkowo niewielka powierzchnia rejonu stanowisk ogniowych oraz mały ciężar sprzętu czynią z moździerzy skuteczny środek ogniowy w warunkach prowadzenia natarcia w terenie lesistym i lesisto-bagnistym. Za przydzieleniem moździerzy do kompanii pierwszego rzutu batalionu przemawia również ich nieduży zasięg.

Jeśli pułk dostanie dywizjon artylerii haubicznej to dowódca pułku może podporządkować organiczną baterię 122 mm haubic jednemu z batalionów pierwszego rzutu ze szczególnym uwzględnieniem batalionu nacierającego na samodzielny kierunek. Szef artylerii pułku podczas działań bojowych utrzymuje łączność z baterią 122 mm haubic, która winna być gotowa do wykonania zadań ogniowych na jego rozkaz.

Przydzielony dywizjon celowy jest pozostać^{vi} w dyspozycji dowódcy pułku i użyć go na głównym kierunku natarcia pułku. W wypadku gdy pułk otrzyma dwa dywizjony i będzie organizował przełamanie obrony nieprzyjaciela na jednym kierunku tworzy się pułkową grupę artylerii.

Korzystna jest cała artyleria, przeznaczona do strzelań na wprost przydzielić do batalionu pierwszego rzutu pułku.

Artyleria przeznaczona do ognia pośredniego /z wyjątkiem moździerzy/ winna być gotowa do wykonania ognia na wprost, szczególnie w okresie walki w głębi dużych masywów leśnych. Walka w tych warunkach rozpada się na małe ogniska i wykonanie ogni pośrednich, zwłaszcza ześrodkowanych, staje się trudne a niekiedy wręcz niemożliwe. W takich wypadkach celowe jest przydzielenie pojedynczych baterii /plutonów/ do poszczególnych batalionów a nawet kompanii. Będą one działać w ugrupowaniu piechoty wykonując zadanie ogniem na wprost.

4. Ugrupowanie artylerii

Teren lesisty i lesisto-bagnisty wywiera duży wpływ na ugrupowanie artylerii. Stwarza on szereg trudności w rozmieszczeniu artylerii na stanowiskach ogniowych ze względu na ograniczoną ilość przydatnej do tego celu przestrzeni oraz ze względu na obfitość podmokniętych i zabagnionych odcinków terenu. Trudności te wymagają od dowódców artylerii wszystkich szczebli, wnikliwego rozpatrzenia możliwości rozmieszczenia artylerii na stanowiskach ogniowych.

Stanowiska ogniowe dla artylerii strzelającej ogniem pośrednim wybiera się na polanach i szerokich przesiekach. Po określeniu z mapy rejonów stanowisk ogniowych, należy sprawdzić w terenie czy rejony te rzeczywiście przydatne są do rozmieszczenia pododdziałów artylerii, gdyż często mapy nie odzwierciedlają rzeczywistości. Od czasu ich sporządzenia część wyrębów i polan zarosła, natomiast w innych miejscach wyrąbano lasy. Jeśli brak warunków do rozmieszczenia stanowisk ogniowych artylerii, zachodzi konieczność wycięcia części lasu w celu przygotowania miejsca na stanowiska ogniowe. W tym wypadku należy zwrócić uwagę na to, aby wyciętymi polanami nie demaskować rozmieszczenia artylerii.

Teren podmokły i bagnisty stwarza dodatkowe trudności w rozmieszczeniu stanowisk ogniowych artylerii, gdyż wymaga sprawdzenia stópnia wytrzymałości gruntu i przeprowadzenia dodatkowych prac w celu umocnienia go. Zalesienie i zabagnienie terenu często powoduje, że poszczególne baterie dywizjonu zostaną rozmieszczone w znacznej odległości od siebie, a w wyjątkowo niesprzyjających warunkach niektóre baterie mogą być rozmieszczone plutonami. W efekcie artyleria może znaleźć się w znacznym rozśrodkowaniu, co dodatkowo wpływa na jej żywotność w warunkach stosowania broni jądrowej, lecz znacznie komplikuje dowodzenie i kierowanie ogniem artylerii pułku.

W celu zabezpieczenia sprawnego manewru artylerią winny być zawczasu rozpoznane i przygotowane drogi marszu, które umożliwiają szybkie przesunięcie sprzętu artyleryjskiego w jednego kierunku działania na inny oraz do przodu.

Podczas organizowania rozpoznania należy zapewnić obserwację przedniego skraju obrony nieprzyjaciela oraz poszczególnych punktów oporu, szczególnie na głównym kierunku natarcia pułku. W tym celu szeroko wykorzystuje się punkty obserwacyjne na drzewach oraz stosuje się ruchome punkty obserwacyjne.

Rozbudowę stanowisk ogniowych oraz punktów obserwacyjno-dowódczych w terenie bagnistym prowadzi się metodą nasypową. Szczególną uwagę należy zwrócić na wzmocnienie działobitni.

W celu zapewnienia skutecznej walki z pożarami, które będą częste w lesie, rejony zajęte przez artylerię oczyszczają się z materiałów łatwopalnych jak chrust itp. oraz organizuje się drużyny przeciwpożarowe.

Zalesienie terenu ułatwia przenikanie grup rozpoznawczych i dywersyjnych nieprzyjaciela w głąb naszego ugrupowania. Ważnym więc zagadnieniem staje się zorganizowanie silnej samoobrony stanowisk ogniowych artylerii. W tym celu wyznacza się, oprócz posterunków, czujki oraz dyżurne obsługi. W sprzyjających warunkach stanowiska ogniowe arty-

lerii strzelającej ogniem pośrednim wybiera się w pobliżu lub wewnątrz ugrupowania pododdziałów ogólnowojskowych.

ROZDZIAŁ III

WŁAŚCIWOŚCI UŻYCIA ARTYLERII PUŁKU PODCZAS NATARCIA W ZIMIE

1. Wpływ warunków zimowych na działania pododdziałów artylerii

Pokrywa śnieżna, niska temperatura i gwałtowne jej wahania powodujące odwilż i gołoledź, opady i zawieje śnieżne, gęste mgły; krótki dzień i długa, stosunkowo widna noc, wywierają istotny wpływ na działania artylerii pułku.

Głęboka pokrywa śnieżna, częste opady i zawieje śnieżne utrudniają manewr pododdziałów artylerii, co wymaga ciągłego utrzymywania w stanie zdatnym do użytku istniejących i nowo wybudowanych na przełaj dróg.

W celu zwiększenia zdolności manewrowych pododdziałów artylerii, należy wyposażyć je w odpowiednie środki umożliwiające pokonywanie terenu oraz samowyciąganie, jak też hamowanie na zjazdach i w czasie gołoledzi.

Warunki zimowe utrudniają wykorzystanie uzbrojenia i innego sprzętu bojowego oraz technicznego. Dlatego należy prowadzić odpowiednie zabiegi przygotowujące sprzęt artyleryjski, przyrządy i samochody do pracy w warunkach niskich temperatur. W tym celu należy we właściwym czasie zaopatrzyć pododdziały w zimowe smary, materiały pędne, płyny trudno zamarzające oraz środki ocieplające i ogrzewające, w celu ułatwienia uruchomienia i eksploatacji silników samochodowych oraz ciągnikowych.

W celu utrzymania ciągłej gotowości do strzelania, przy gwałtownych zmianach temperatury należy w pododdziałach artylerii sprawdzać nastawy oraz jeśli warunki na to pozwalają przed wykonaniem zadania ogniowego rozgrzać działa pojedynczymi strzałami na zmniejszonych ładunkach.

Niska temperatura i gwałtowne jej zmiany wywierają ujemny wpływ na ludzi. W tych warunkach obniża się wydajność pracy i wytrzymałość. Możliwe są wypadki odmrożenia. Dlatego należy na czas wyposażyć ludzi w odpowiednie umundurowanie, zapewnić gorącą strawę i okresowe ogrzewanie.

Zamarznięty grunt utrudnia wykonanie prac inżynierskich przy urządzeniu stanowisk ogniowych i punktów obserwacyjnych pododdziałów artylerii. Wydajność pracy w gruncie zamrożonym obniża się trzy - czterokrotnie. W związku z tym wzrastają potrzeby w zakresie mechanizacji prac inżynierskich oraz zużycie materiałów wybuchowych.

W wypadku niemożliwości okopania się /ziemia zamrożona, brak maszyn inżynierskich i materiałów wybuchowych/ przy odpowiedniej pokrywie śnieżnej urządza się ukrycia dla sprzętu i ludzi ze śniegu.

W zimie utrudnione jest przeprowadzanie zabiegów sanitarnych, dezaktywacji, odkażania i dezynfekcji ludzi, uzbrojenia oraz innego sprzętu technicznego.

Warunki zimowe utrudniają orientowanie się na podstawie mapy, gdyż śnieg zniekształca rzeźbę terenu i zaciemnia kontury przedmiotów terenowych. Przy śnieżnej pokrywie, w jasne dni i podczas nocy księżycowych znacznie zwiększa się widoczność. W celu maskowania sprzęt artyleryjski i samochody maluje się na biały kolor. Natomiast drogi i ścieżki w rejonach stanowisk ogniowych, stanowisk dowódczo-obserwacyjnych, punktów obserwacyjnych oraz stożki wylotowe i boczne powstające podczas strzelania, zasypuje się czystym śniegiem. Ludzi wyposaża się w zimową odzież maskującą.

W bateriach gromadzi się i utrzymuje się dodatkowe zapasy amunicji, materiałów pędnych i żywności na wypadek trudności w zaopatrywaniu, powodowanych wskutek zasp powstałych podczas długotrwałych zamieci.

Krótkie dni i długie noce zmuszają wojska do prowadzenia działań podczas nocy. W związku z tym podczas zimy

zwiększa się znaczenie przygotowania pododdziałów artylerii do działań nocnych.

W okresach, gdy zmniejsza się widoczność na skutek zamieci, opadów śnieżnych, mgły, należy wzmocnić ubezpieczenie bezpośrednio elementów ugrupowania bojowego pododdziałów artylerii.

2. Cechy szczególne działań artylerii podczas natarcia w zimie

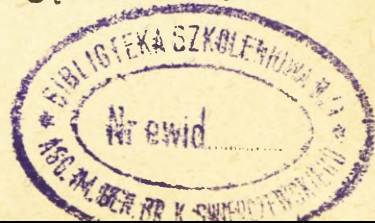
Artyleria pułku wykonuje w okresie ogniowego przygotowania natarcia podobne zadania jak w normalnych warunkach. Jednak ogniowe przygotowanie natarcia może być w wielu wypadkach wykonane w nocy oraz przed świtem, a więc w warunkach słabej widoczności. Słaba widoczność będzie częstokroć powodowana śnieżycą, zamiecią lub mgłą. W związku z tym artyleria zmuszona będzie wykonywać zadania z użyciem przyrządów noktowizyjnych i kolimatorów.

W zimie nieprzyjaciół będzie częściej niż podczas innych pór roku grupował się w osiedlach, które przygotowuje do obrony okrężnej, Drugie rzuty, odwody, składy i inne obiekty będzie rozmieszczał w lasach. W związku z tym zimą artyleria pułku będzie otrzymywać zadania obezwładnienia i wiązania nieprzyjaciela w osiedlach oraz lasach.

Podczas zmiany ugrupowania pododdziałów artylerii w natarciu należy zawczasu rozpoznać drogi dojazdu. Zadania te wykonują artyleryjskie grupy rozpoznawcze.

W toku natarcia w zimie utrudnione jest zajęcie stanowisk ogniowych w dogodnych rejonach, gdyż doliny, skraje lasu, zagajniki, polany, będą zasypane śniegiem. Dlatego stanowiska ogniowe w tych warunkach wybiera się najczęściej przy drogach.

W warunkach niskich temperatur i głębokiej pokrywy śnieżnej działa wyposaża się w specjalne płozy. Podczas pokonywania trudnych odcinków terenu pododdziały artylerii winny otrzymywać pomoc od pododdziałów nacierającej piechoty. Amunicję w zimie dowozi się transportem gąsienicowym

na wózkach lub płozach. Dla artylerii towarzyszącej najczęściej dostarcza się amunicję przez ciągnięcie jej ręcznie na płozach lub włókach.

Warunki zimowe, a szczególnie długie noce, zawieje, śnieżyce, mgły lub silne mrozy stwarzają korzystne warunki do zaskoczenia nieprzyjaciela przez wyjście na jego skrzydło /skrzydła/ i tyły. W tych warunkach wzrasta znaczenie manewru ogniem artylerii strzelającej z zakrytych stanowisk ogniowych oraz rola dział towarzyszących. Z drugiej strony zmusza to do wzmożenia czujności i zwiększania sił wyznaczanych do bezpośredniego ubezpieczenia pododdziałów artylerii.

W celu wzbronienia nieprzyjacielowi manewru i wycofania się przygotowuje oraz wykonuje się /w razie potrzeby/ ogień artylerii do węzłów dróg i różnego rodzaju ciałnin.

BIBLIOGRAFIA:

1. S. N. Dudariew, B.W. Szipow Artilerija w osobych usłowijach. Moskwa 1970.
2. Działnia bojowe w warunkach szczególnych. Podręcznik, wyd. MON 1964 r.
3. Regulamin walki artylerii /artyleria dywizji, pułku/ wyd. MON 1969 r.
4. Regulamin walki artylerii /dywizjon, bateria, pluton, działko/; wyd. MON, 1969 r.
5. Taktyka artylerii naziemnej. Podręcznik cz. I. wyd. MON 1963 r.
6. Użycie dywizjonu rakiet taktycznych i artylerii dywizji /pułku/ w walce. Podręcznik, wyd. MON, Szefostwo WRiA WP, Warszawa 1968r.

7. Użycie wojsk raketowych i artylerii w walce i operacji.
Podręcznik. MON Szefostwo WRiArt. WP, Warszawa 1969 r.

OPRACOWAŁ:
ST. WYKŁADOWCA KATEDRY WRiA

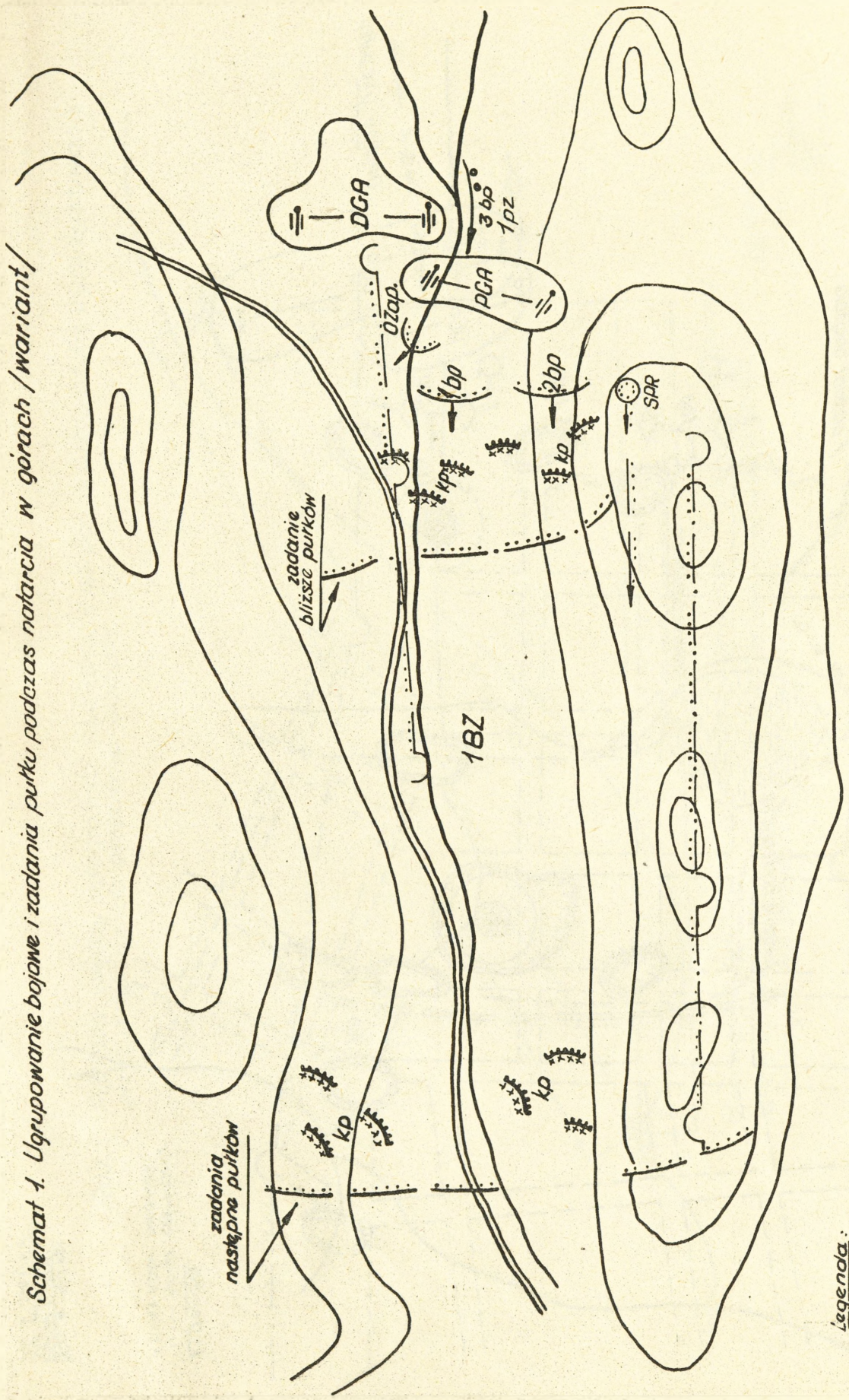
ppłk dypl. mgr H. MAJEWSKI

SPRAWDZIŁ:
KIEROWNIK ZESPOŁU PUŁKOWEGO
KATEDRY WRiA

ppłk dypl. B.J. WÓJCIK

Wykonano w 100 egz.
Egz. Nr 1-100 Bibl. Tajna
Wyk. ppłk Majewski
Druk H.W; dn. 17.02.71 r.
Nr ks. 0263/0381/WW
Kor. H.S.

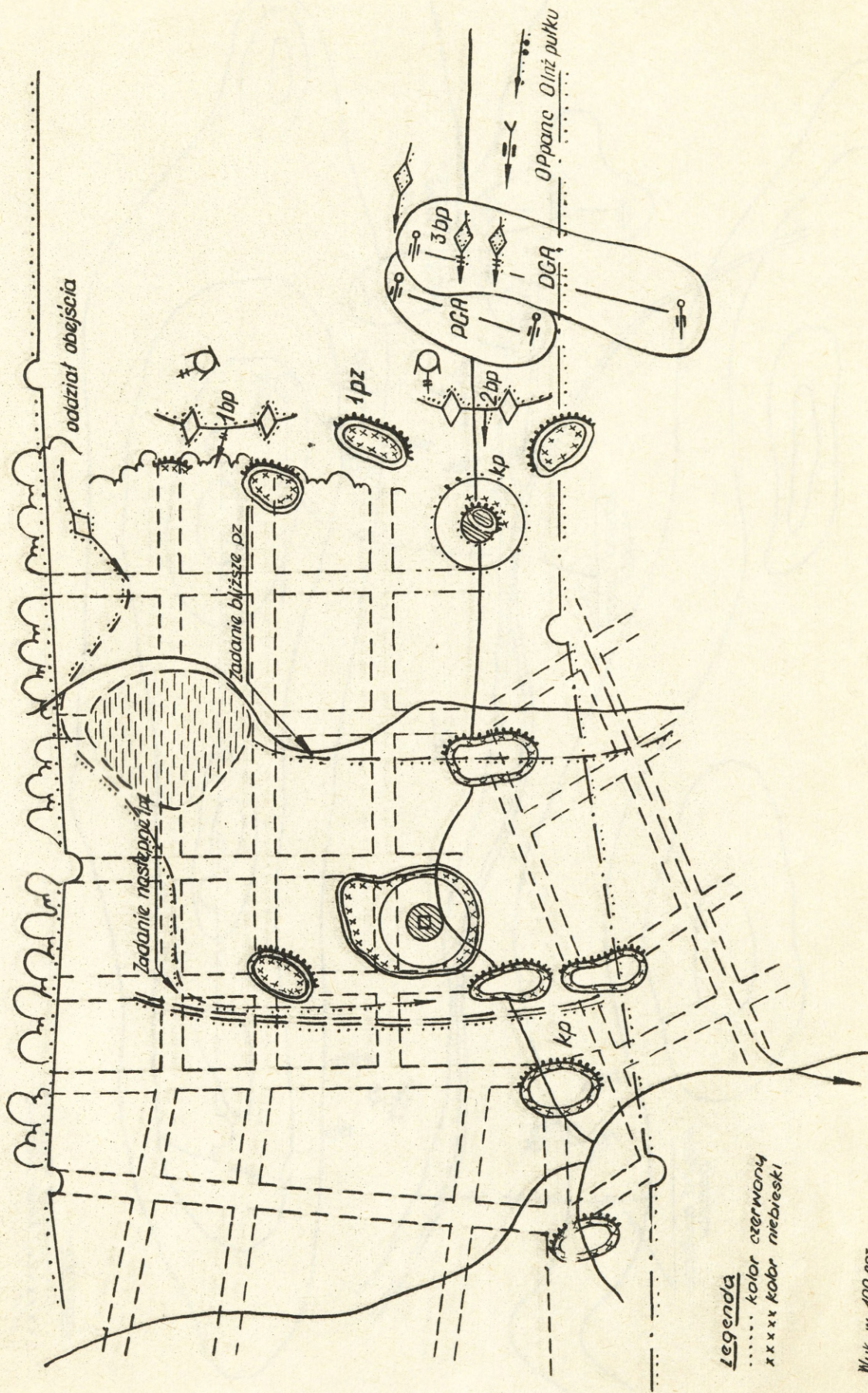
Schemat 4. Ugrupowanie bojowe i zadania pułku podczas natarcia w górach / wariant/

Legenda:
 kolor czarny
 xxxxxx kolor niebieski

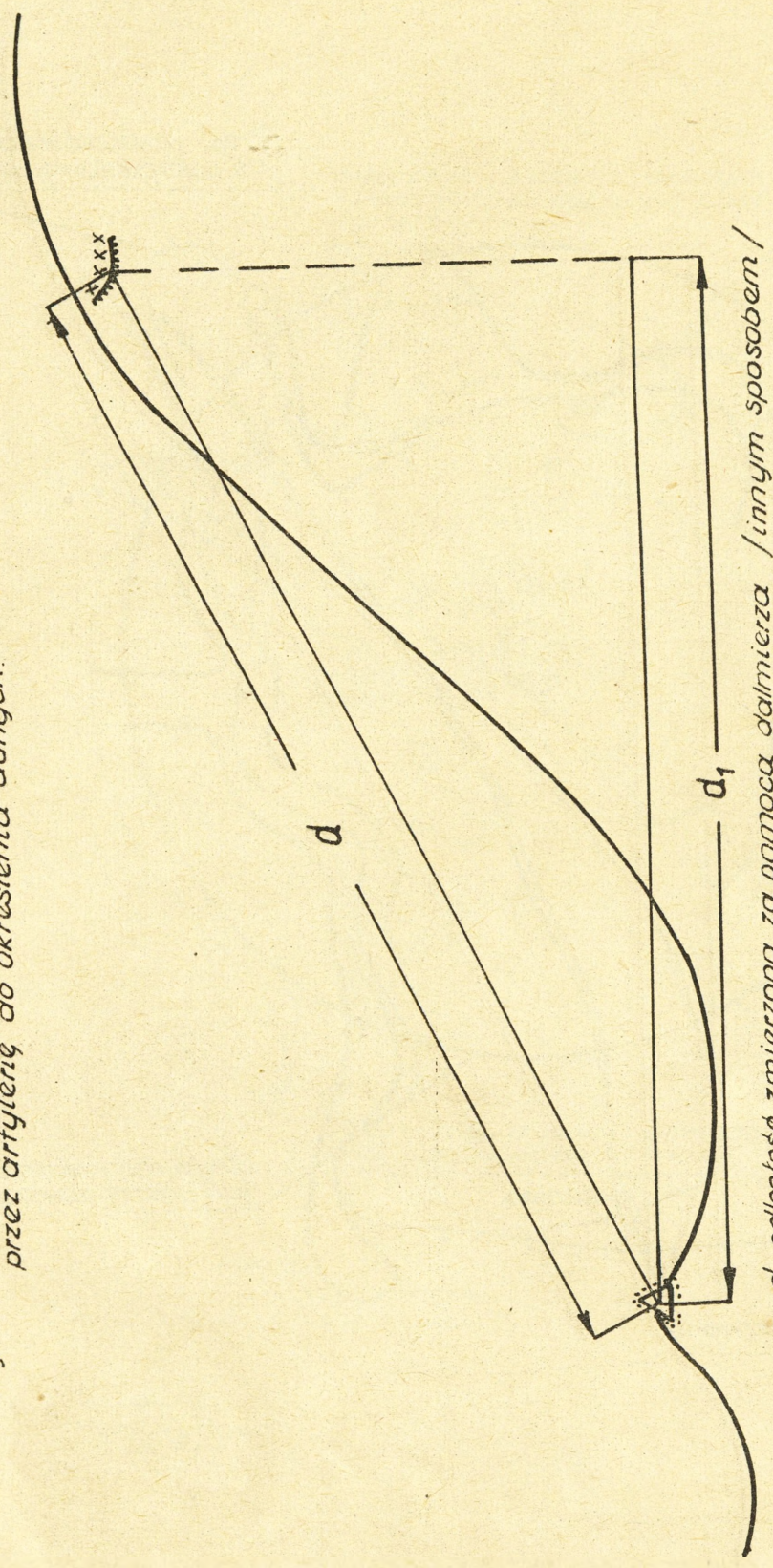
Wzrost 1700 g
 Cez 1-100 81
 Wzrost 1700 g
 Poz. nr. 0385/WN

Schemat 2. Ugrupowanie bojowe oraz zadania pułku zmechanizowanego w natarciu na obronę nieprzyjaciela w lesie (wariant).

Włk. w 100 egz.
Egz. nr T-100 BT
Włk. ppłk. MAJEWSKI
Poz. nr. 0383/W/W

Rys. 1 Różnica między odległością mierzoną w górach a odległością wykorzystywaną przez artylerię do określenia danych.

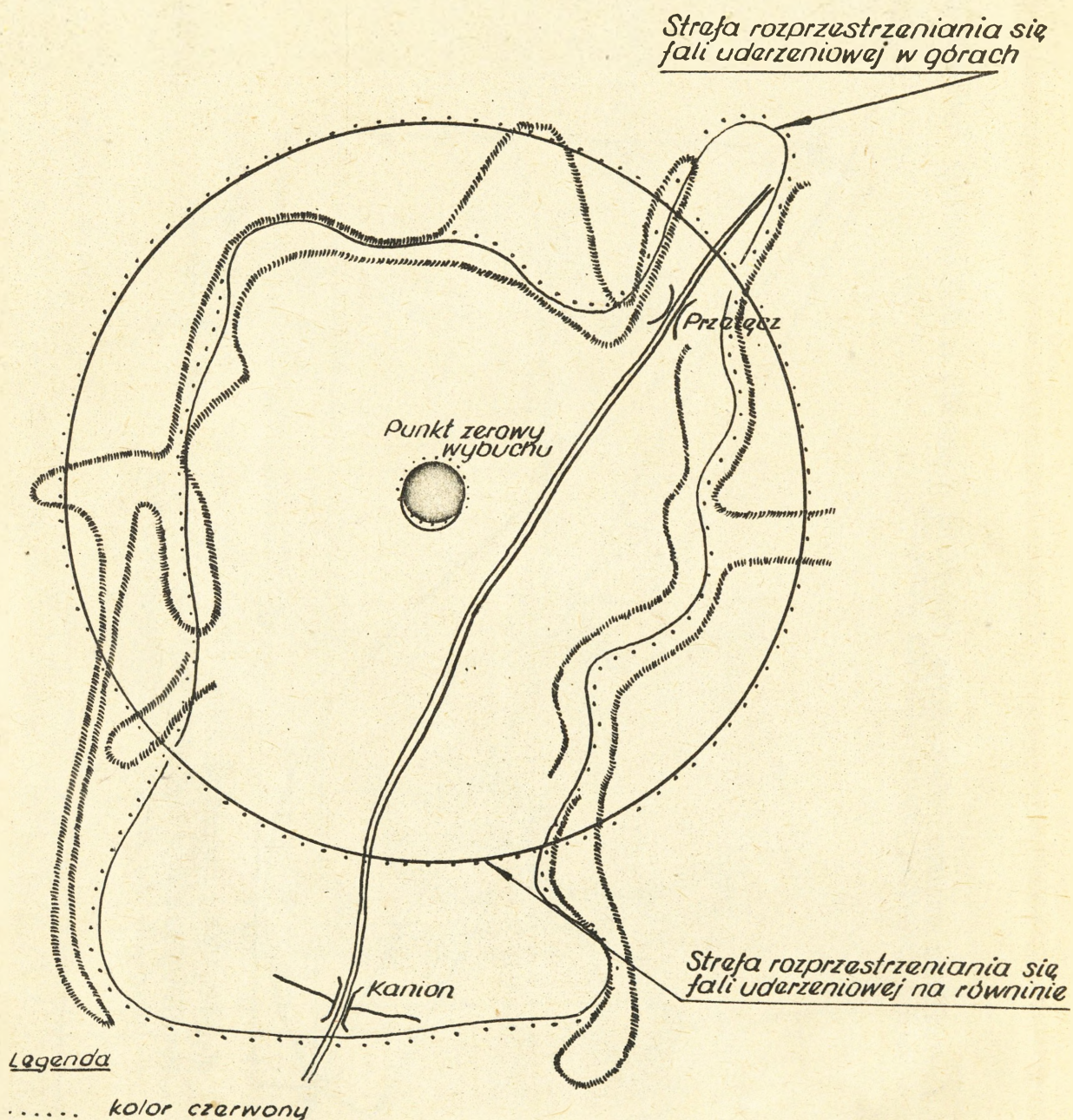

d - odległość zmierzona za pomocą dalmierza / innym sposobem /
 d_1 - odległość wykorzystywana przez artylerię do określenia danych do strzelania / wstrzeliwania /.

Legenda:
 xxxxx kolor niebieski
 kolor czerwony

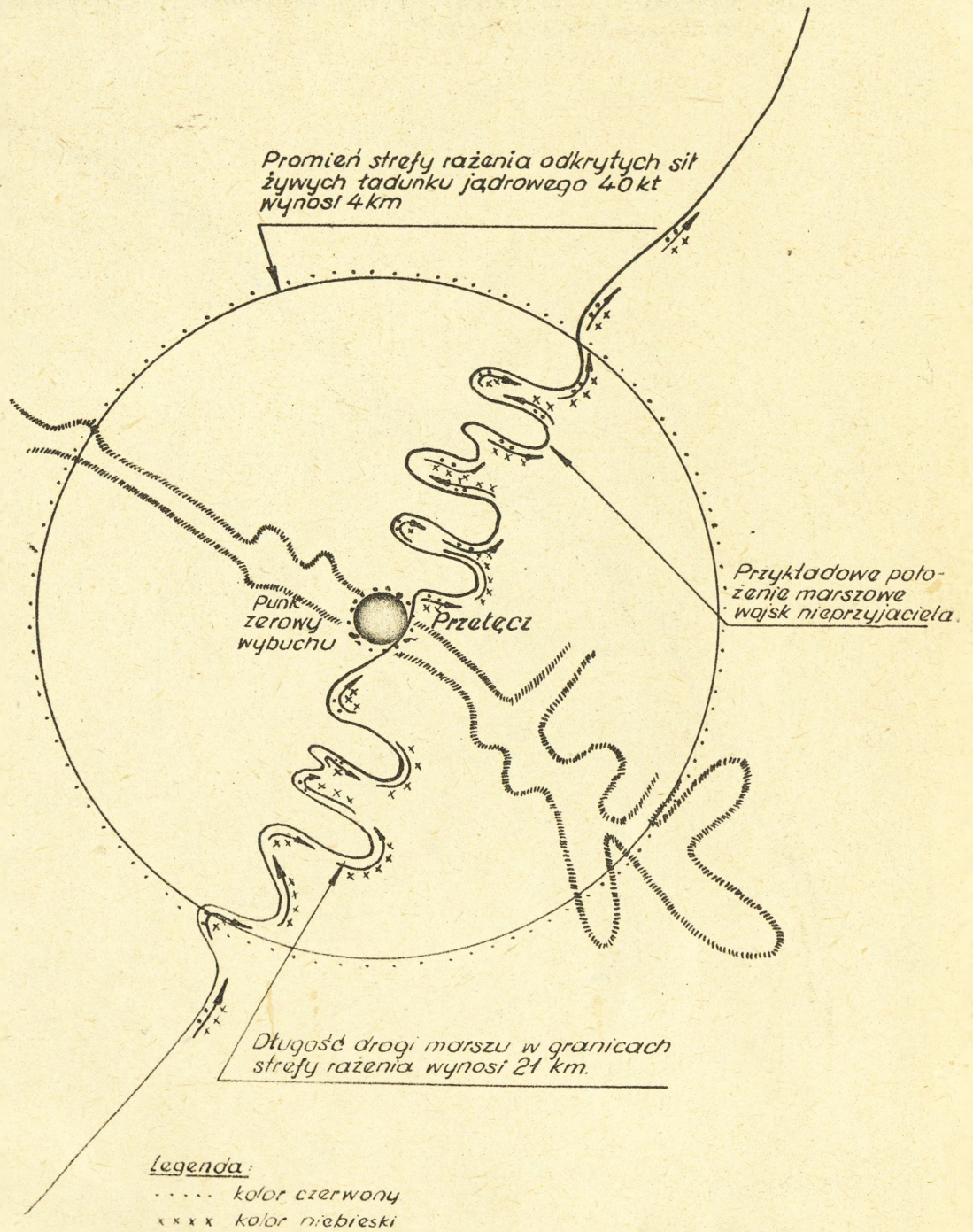
Włok. W. 100 697
 Cz. 1-100 150
 Włok. ppłk. MAJEWSKI
 Poz. nr. 362/W W

Rys.2 Kierunki rozchodzenia się fali uderzeniowej w zależności od ukształtowania terenu.

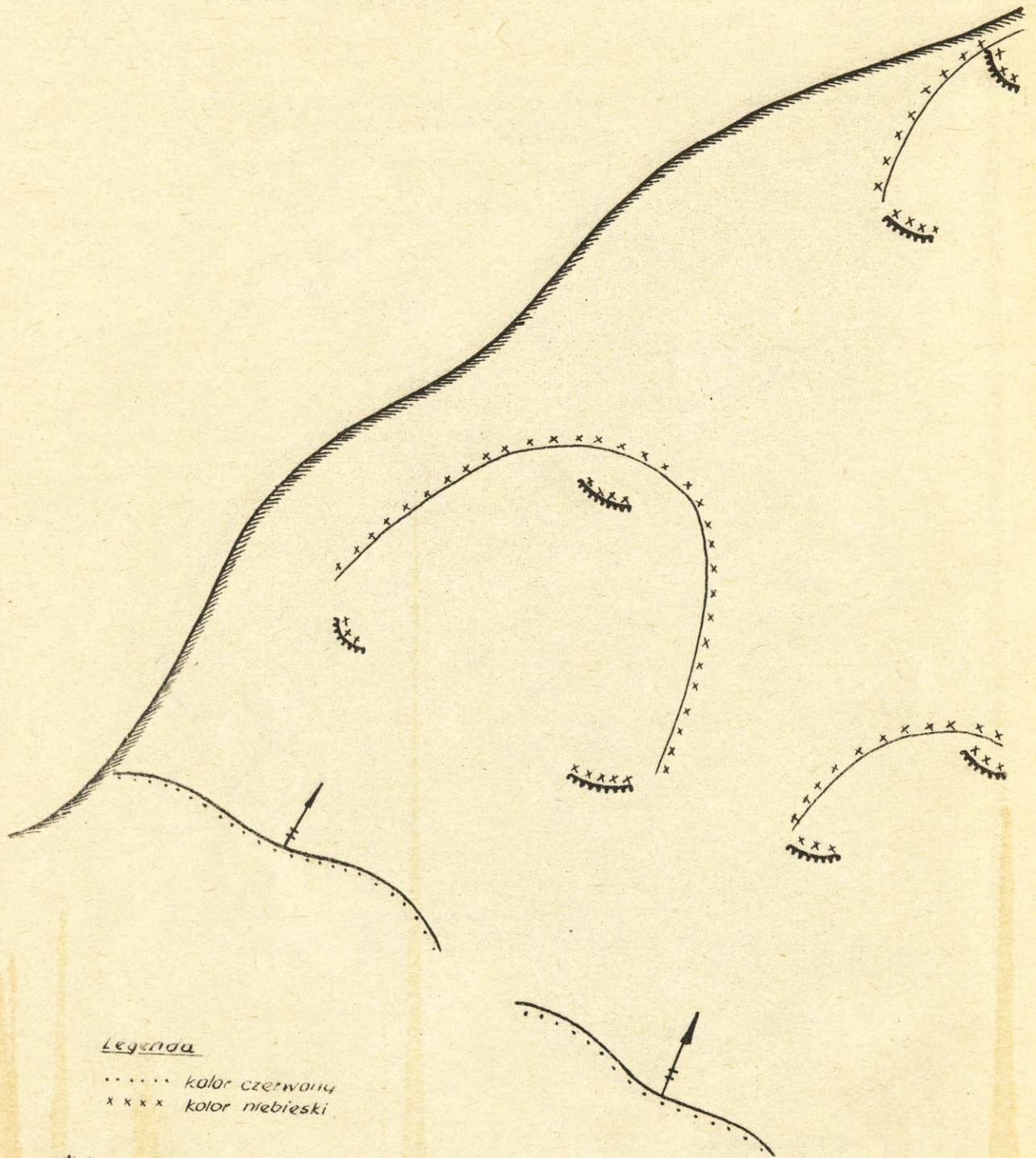
Włk. N. 100 802
Egz. nr. 1-100 807
Włk. pomyk. MAJEWSKI
Poz. nr. 382/W W

3. Właściwości rażenia wojsk nieprzyjaciela podczas ich marszu w górach.

WzK IV 100 607
Lcz Nr. 4-100 30
WzK DOK. MAJEWSKI
Poz. nr. 382/WW

Rys. 4 Przykład wielowarstwowego ugrupowania nieprzyjaciela
broniącego się w górach.

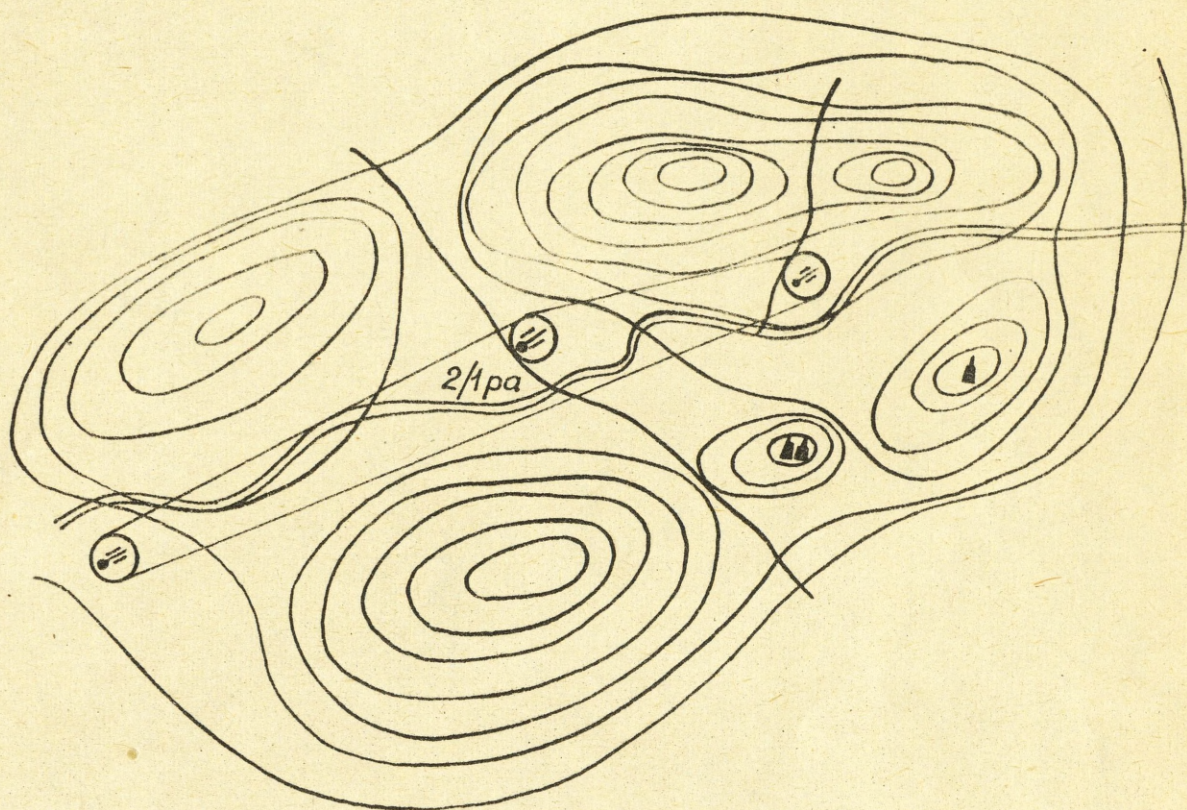

Legenda

..... kolor czerwony
x x x x kolor niebieski

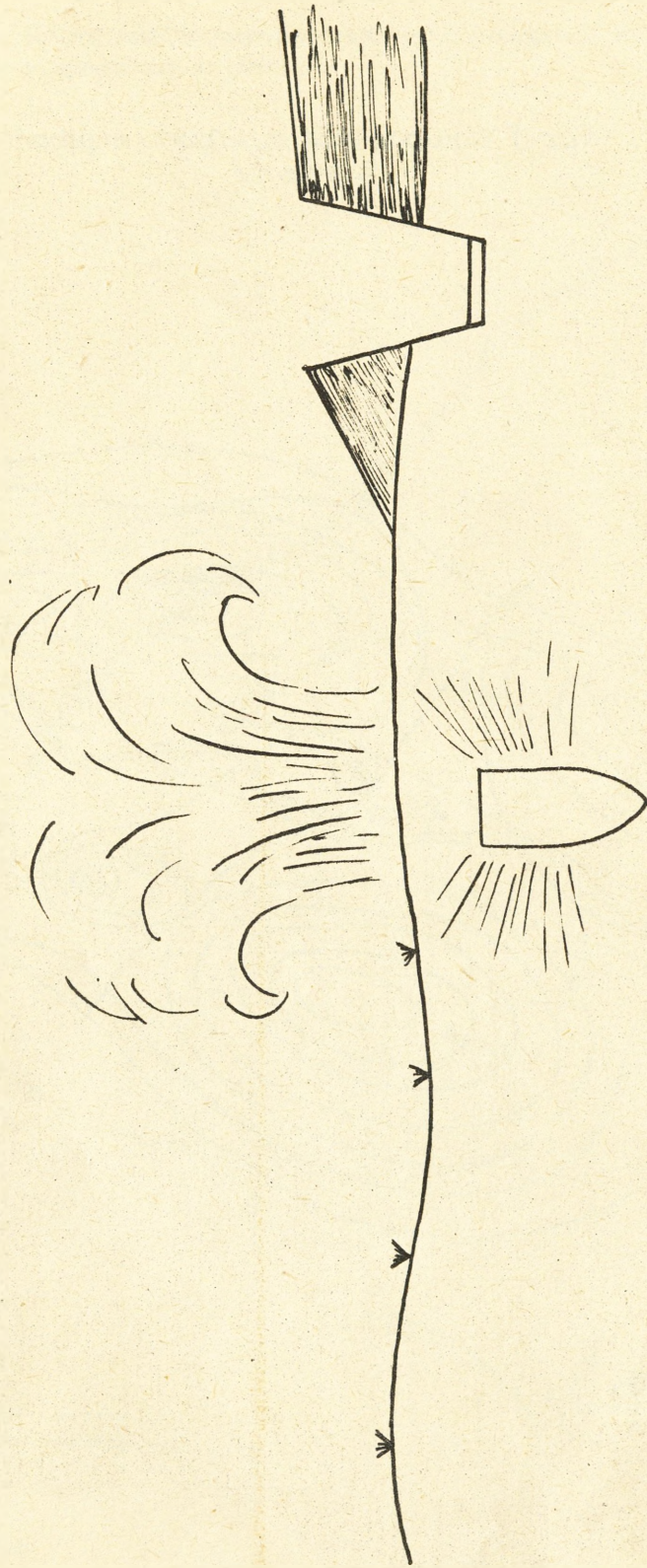
Wyk. IV 100 egz.
Egz. nr. 7-100 B7
Wyk. ppłk. MAJEWSKI
Dz. nr 382/W W

Rys. 5 Ugrupowanie dywizjonu w gdrach
/wariant/

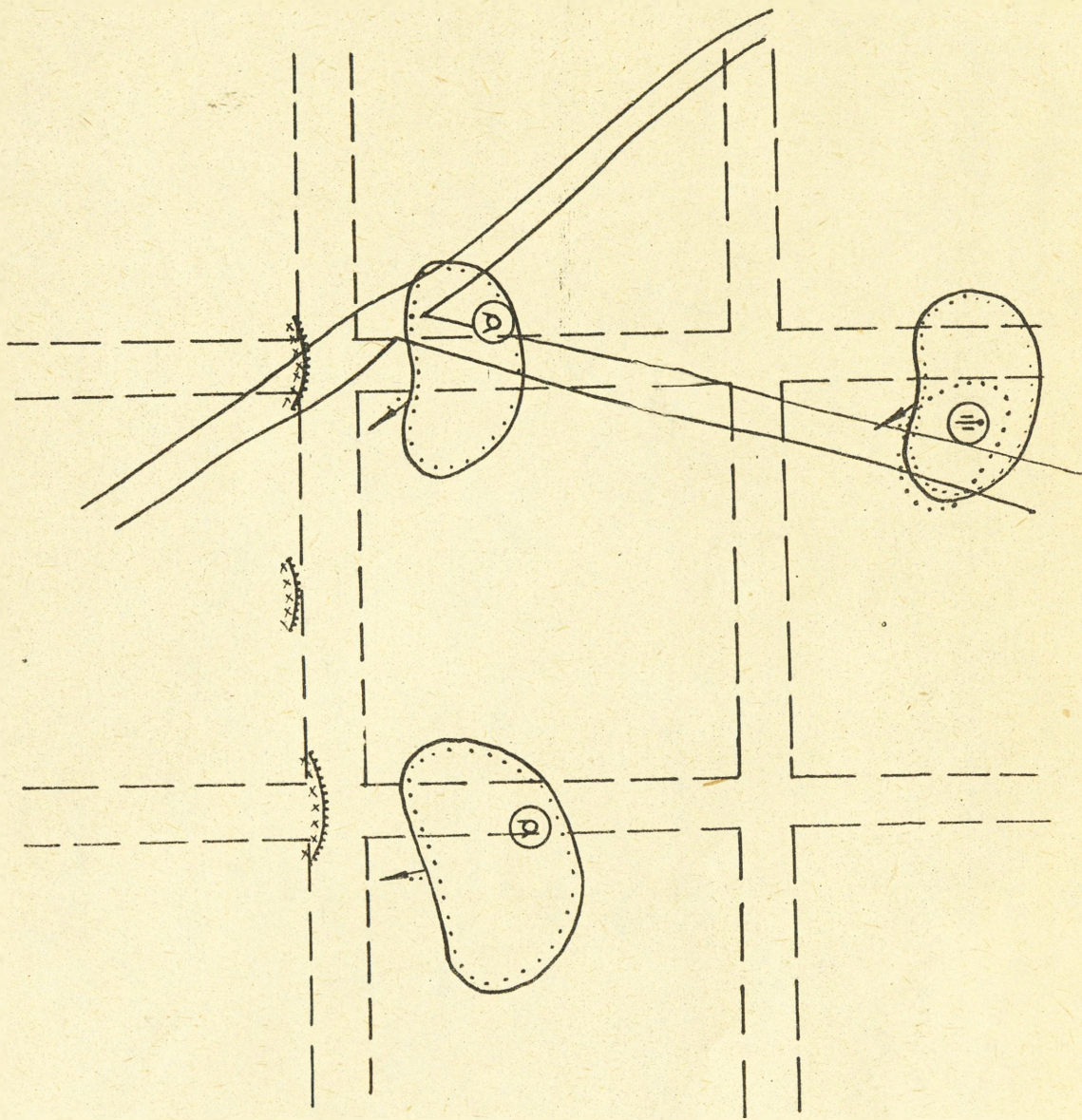
Wyk. w 100 egz.
Egz. nr. 1-100 50
Wyk. ppłk. MAJEWSKI
Poz. nr 382/WW

Rys. 6 Wybuch pocisku z zapalnikiem o natychmiastowym działaniu w terenie bagnistym.

Włok. N. 100 692
Lp. Nr. 1-100 50
Włok. Ppłk. MAJEWSKI
Poz. nr. 382/W N

Rys.7 Ugrupowania artylerii w lesie
/wariant/

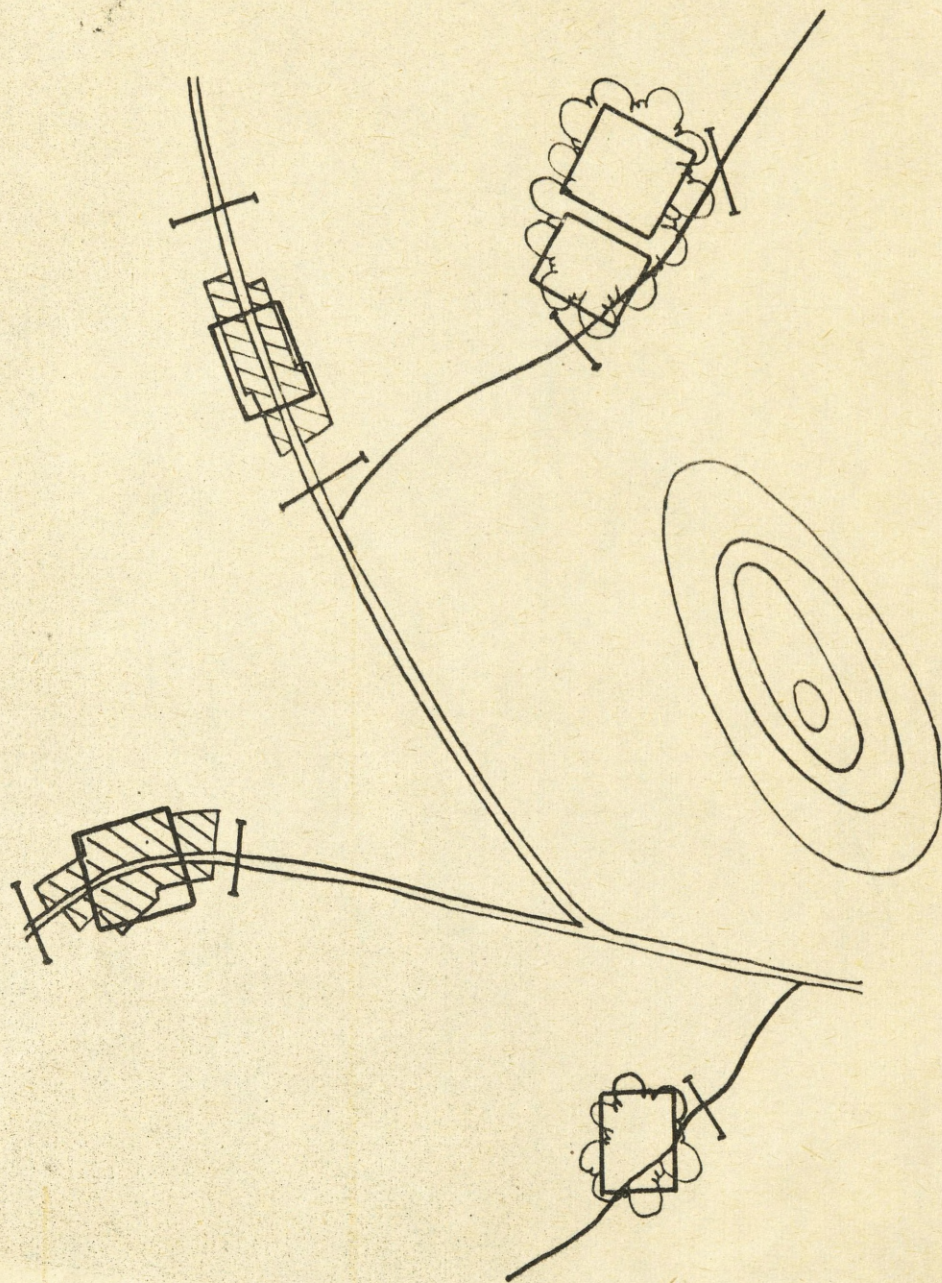

legenda:

..... kolor czerwony
x x x x kolor niebieski

Wyk. w 100 egz.
Egz. nr. 7-100/30
Wyk. ppłk. MAJEWSKI
Poz. nr 382/W W

Rys 8. Przykład planowania ognia artylerii na osiedla i lasy
podczas działań w zimie

Wuk. W. 100. 697
Cgz. nr. 1-100. 53
Wuk. ppk. MAJEWSKI
poz. nr. 382/W W

ARCHIWUM
BIBLIOTEKI SZKOLENIOWEJ
KADRETA SZYBEGO GENERAŁA
M. GEN. BOROJA ŚWIETCZYNSKI
039185